

ТЕОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

УДК 340.1

Тарас Гарасимів

Національний університет “Львівська політехніка”,
доктор юридичних наук, професор
заступник директора з наукової та міжнародної діяльності
Навчально-наукового Інституту права,
психології та інноваційної освіти,
професор кафедри теорії та конституціоналізму
Garasumiv_@ukr.net
ORCID: 0000-0002-4627-4774

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ У СФЕРІ ІНТЕГРОВАНОГО УПРАВЛІННЯ КОРДОНАМИ УКРАЇНИ

<http://doi.org/10.23939/law2021.32.007>

© Гарасимів Т., 2021

У статті визначено теоретико-правові аспекти актуальних проблем стратегічного планування у сфері інтегрованого управління кордонами та запропоновано практичні шляхи їх вирішення. Визначено, що інтегроване управління кордонами України є цілісною системою державного управління у сфері охорони та захисту кордонів України, що ґрунтується на міжнародних правових стандартах та поєднує адаптовані між собою системи управління усіх державних органів, які реалізують діяльність у цій сфері з метою забезпечення відкритості та безпеки кордонів України. Базисом інтегрованого управління кордонами України є основоположні міжнародні правові принципи та стандарти у цій сфері.

На підставі окресленої у Стратегії до 2025 р. дефініції інтегрованого управління кордонами виокремлено його характерологічні ознаки: специфічний суб'єктний склад, що включає в себе певні державні органи; діяльність є скоординованою, позаяк суб'єкти інтегрованого управління кордонами взаємодіють на відомчому, міжвідомчому, державному і міжнародному рівнях; інтегроване управління кордонами передбачає собою систему політичних, правових, економічних та організаційних заходів; основна мета – створення та підтримання балансу між забезпеченням належного рівня прикордонної безпеки і збереженням відкритості державного кордону для законного транскордонного співробітництва, а також для осіб, які подорожують.

Висновується, що процес удосконалення механізмів реалізації державної політики зі стратегічного планування у сфері охорони та захисту кордонів України вимагає чіткої координації, цілеспрямованої на досягнення загальноєвропейських вимог.

Ключові слова: державний кордон; суверенні права України; Державна прикордонна служба України; стратегічне планування; інтегроване управління кордонами;

суб'єкти інтегрованого управління кордонами; Стратегія інтегрованого управління кордонами; державна політика.

Постановка проблеми. Збройна агресія Російської Федерації проти України, що несе потенційні загрози державному суверенітету та територіальній цілісності України, зокрема небезпека іредентизму, сепаратизму та міжнародного тероризму, а також поширення контрабанди зброї, боєприпасів і засобів терору, наркотрафіку, економічної контрабанди, нерегульованої міграції, торгівлі людьми та їх органами потребують постійного системного удосконалення системи захисту державного кордону.

Нині державною інституцією, яка відповідно до національного законодавства виконує завдання щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні, є Державна прикордонна служба України (далі – ДПСУ). До початку російської агресії (2014 р.) розвиток ДПСУ здійснювався за європейським принципом – виконувала суто правоохоронні функції. Втім, “гібридна” війна змусила внести істотні корективи у діяльність цієї прикордонної інституції, зокрема переглянути стратегічні концептуальні документи, відповідно до яких вона реалізовує нові функції та завдання у процесі застосування своїх сил і засобів. Цим пояснюється актуальність цієї статті.

Аналіз дослідження проблеми. Питання державного управління у сфері охорони та захисту кордонів України та проблеми управління кордонами і удосконалення діяльності Державної прикордонної служби України досліджувались такими науковцями: А. Братко, А. Віхтюк, Н. Коваль, В. Кушнір, М. Литвин, Г. Магась, Р. Марутян, А. Махнюк, О. Мельников, О. Морохов, М. Лисий, В. Назаренко, В. Нікіфоренко, Д. Новіцка, Б. Олексієнко, Г. Перепелиця, В. Плешко, В. Половніков, А. Притула, І. Савенко, В. Середній, Т. Стародуб, А. Храбан, В. Цюкало, В. Чалий, П. Шишолін та інші. В їхніх працях здійснено огляд теоретичних та прикладних проблем забезпечення національної безпеки, проаналізовано різні складові державної політики у сфері стратегічного планування, здійснено формалізацію процесів стратегічного планування в інтересах національної безпеки та оборони, наведено практичні рекомендації, що підвищують ефективність політики національної безпеки України.

Метою статті є визначення теоретико-правових аспектів актуальних проблем стратегічного планування у сфері інтегрованого управління кордонами України.

Виклад основного матеріалу. Сучасна ДПСУ забезпечує реалізацію завдань відповідно до Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 р. [1]. З огляду на перспективу європейської інтеграції України ця Стратегія була однією з вимог Угоди асоціації України з ЄС, а відтак, була розроблена відповідно до європейських стандартів. Метою Стратегії було удосконалення системи державного управління, а відтак, підвищення рівня конкурентоспроможності країни. Результатом її реалізації мала стати більш ефективна та підзвітна громадянам система державного управління, що працює в інтересах суспільства, забезпечує сталий розвиток держави та надає якісні послуги. З урахуванням принципів державного управління вона визначала такі основні напрями реформування: формування і координація державної політики; модернізація державної служби та управління людськими ресурсами; забезпечення підзвітності органів державного управління; надання адміністративних послуг; управління державними фінансами [1]. Отже, у державному стратегічному документі серед основних напрямів реформування були визначені формування та координація державної політики, зокрема її стратегічне планування, реалізація якого потребувала якісної нормативно-правової бази та її належного обґрунтування.

Підписавши Угоду про Асоціацію між Україною з одного боку та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншого боку [2] Україна взяла на себе

зобов'язання щодо ефективної імплементації принципу інтегрованого управління кордонами. На основі аналізу кращих європейських практик та беручи до уваги оновлені європейські принципи інтегрованого управління кордонами, а також враховуючи особливості національного законодавства, міжвідомчою робочою групою було опрацьовано та направлено до Кабінету Міністрів України Стратегію інтегрованого управління кордонами на період до 2025 р., що була затверджена його розпорядженням №687-р від 24 липня 2019 р. [3].

Ця Стратегія визначає інтегроване управління кордонами як скоординовану діяльність компетентних державних органів України та військових формувань, що спрямована на створення і підтримання балансу між забезпеченням належного рівня прикордонної безпеки й збереженням відкритості державного кордону для законного транскордонного співробітництва, а також для осіб, які подорожують [3]. Як стверджує М. Литивин, така дефініція передбачає поєднання певною мірою суперечливих за змістом завдань, що потребує забезпечення балансу між ефективною охороною кордону та збереженням його відкритості для законної транскордонної діяльності і подорожуючих осіб [4, с. 10]

О. Морохов пропонує розуміти інтегроване управління кордонами як державний механізм із забезпечення захисту національних інтересів на державному кордоні й створення розумного балансу між захистом кордону від транскордонної злочинності та безпекою для законної діяльності [6, с. 92].

П. Шишолін, А. Віхтюк, В. Середній зазначають, що управління кордонами передбачає широкий спектр питань та торкається складних, а іноді й суперечливих проблем щодо забезпечення ефективного і результативного співробітництва та координації діяльності між усіма компетентними державними органами України (суб'єктами інтегрованого управління кордонами). Врегулювання цих суперечностей і є визначальним завданням інтегрованого управління кордонами. На думку дослідників розв'язання цих суперечностей можливе внаслідок: комплексного аналізу проблемних питань; дотримання сфери компетенції кожного суб'єкта цієї сфери; певного усунення розбіжностей між різними напрямками діяльності, налагодження спільної співпраці щодо прийняття рішень і в перспективі – забезпечення гармонійного виконання поставлених завдань; покращення планування ресурсів, оптимізація застосування досвіду та компетенції всіх суб'єктів, які залучені до цієї сфери [7, с. 12].

В. Половніков розкриває інтегроване управління кордонами у внутрішньодержавному аспекті як досягнення такого рівня управління, за якого діяльність усіх державних органів у сфері охорони і захисту кордонів України є об'єднана в єдину модернізовану та адаптовану систему державного управління, що ґрунтується на упорядкованості відносин, чіткому розподілі повноважень між ними й об'єднанні їх можливостей з метою забезпечення відкритості і безпеки кордонів України [8, с. 50].

Як бачимо проблема інтегрованого управління кордонами нині викликає значний науковий інтерес, що очевидно пов'язано із російською агресією проти України. Перші програмні документи були розроблені значно раніше, серед таких актів зокрема постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку здійснення координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань додержання режимів на державному кордоні” від 18.01.1999 № 48 [9], що визначила основні напрями координації Адміністрацією ДПСУ діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що виконують різні види контролю у пунктах пропуску через державний кордон або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму та режиму в пунктах пропуску через державний кордон відповідно до Закону України “Про державний кордон України” [10].

На підставі окресленої у Стратегії до 2025 р. дефініції інтегрованого управління кордонами можемо виокремити його характерологічні ознаки:

1) специфічний суб'єктний склад, що включає в себе: Міністерство внутрішніх справ, Міністерство закордонних справ України, Міністерство інфраструктури України, Міністерство фінансів України, Державну прикордонну службу України, Державну міграційну службу України, Державну митну службу України, Службу Безпеки України, Національну поліцію України, Національну гвардію України, Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту спожи-

вачів, Збройні Сили України, а також у сфері інтегрованого управління кордонами можуть бути залучені інші державні органи [3];

2) діяльність є скоординованою, позаяк суб'єкти інтегрованого управління кордонами взаємодіють на відомчому, міжвідомчому, державному і міжнародному рівнях. Метою координації є забезпечення виконання вимог законодавства з прикордонних питань, раціональне використання сил і засобів, уникнення дублювання заходів, що вживаються для додержання законності та правопорядку на державному кордоні, а також у процесі здійснення прикордонного, митного та інших видів контролю [8, с. 49];

3) інтегроване управління кордонами передбачає собою систему політичних, правових, економічних та організаційних заходів [5, с. 5];

4) основна мета є створення та підтримання балансу між забезпеченням належного рівня прикордонної безпеки і збереженням відкритості державного кордону для законного транскордонного співробітництва, а також для осіб, які подорожують.

Стратегія інтегрованого управління враховує 11 національно адаптованих принципів інтегрованого управління кордонами, передбачених регламентом (ЄС) 2016/1624 Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу від 14 вересня 2016 р. про Європейську прикордонну та берегову охорону (FRONTEX), а саме: 1) охорона державного кордону, пропуск в установленому порядку через державний кордон осіб, транспортних засобів і вантажів, здійснення запобіжних заходів з протидії транскордонній злочинності; 2) охорона суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; 3) аналіз ризиків з використанням спільної інтегрованої моделі аналізу ризиків держав-членів ЄС на національному та міжнародному рівнях; 4) координація діяльності компетентних державних органів під час вжиття заходів з реалізації державної політики у сфері інтегрованого управління кордонами; 5) співробітництво компетентних державних органів із забезпечення безпеки і відкритості державного кордону та обміну інформацією; 6) міжнародне співробітництво з компетентними органами іноземних держав, міжнародними організаціями та установами; 7) оперативно-розшукова діяльність та досудове слідство з метою запобігання, виявлення, документування і розслідування транскордонних злочинів, протидії нелегальній міграції, торгівлі людьми тощо; 8) реалізація та укладення (приєднання до) міжнародних договорів у сфері реадмісії, а також забезпечення взаємодії компетентних органів під час здійснення процедур реадмісії; 9) облаштування державного кордону, створення суцільної зони спостереження на морській ділянці державного кордону, впровадження сучасних засобів здійснення контролю, спостереження та інформаційних технологій; 10) запровадження механізму контролю якості виконання завдань інтегрованого управління кордонами з використанням європейських стандартів щодо його моніторингу та оцінки; 11) ефективне використання ресурсів компетентними державними органами з реалізації державної політики у сфері інтегрованого управління кордонами [11].

Подальшим кроком у цьому напрямі визначено ретельне дотримання плану заходів із оптимальної реалізації Стратегії інтегрованого управління кордонами на період до 2025 р., що має бути розроблений та гармонізований з процесом бюджетного планування.

Стратегією на період до 2025 р. окреслено стратегічні цілі інтегрованого управління кордонами та завдання щодо їх реалізації, а саме: *ціль 1* – оптимізація контрольних процедур на кордоні із забезпеченням належного рівня безпеки (передбачає виконання чотири завдання); *ціль 2* – оперативне реагування на правопорушення на державному кордоні поза пунктами пропуску (п'ять завдань); *ціль 3* – контроль за морською обстановкою, що забезпечує оперативне реагування на її зміни (містить три завдання); *ціль 4* – здійснення вибіркового контролю на основі аналізу та оцінки ризиків, що забезпечує мінімізацію загроз на кордоні (два завдання); *ціль 5* – запровадження механізму координації діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами, що забезпечує їх ефективну співпрацю (вимагає виконання шести завдань); *ціль 6* – запровадження ефективного механізму міжнародного співробітництва для розвитку інтегрованого управління кордонами в Україні (передбачає два завдання); *ціль 7* – забезпечення ефективної протидії транскордонній злочинності

правоохоронними органами (містить чотири завдання); *ціль 8* – виявлення незаконних мігрантів та повернення їх до держав походження (два завдання); *ціль 9* – запровадження системи оцінки, яка визначає реальний стан виконання завдань інтегрованого управління кордонами (передбачає два завдання) [3].

Отже, досягнення стратегічних цілей має реалізовуватися шляхом виконання конкретних завдань, здійснення заходів, індикаторів відповідальними органами виконавчої влади, тобто необхідна наявність та чітке функціонування відповідних державних механізмів. До них належать організаційно-правові механізми стратегічного планування, запровадження й функціонування яких сьогодні має певні проблеми.

Як слушно зауважують дослідники М. Ковалів та В. Іваха, ефективне функціонування механізмів забезпечення національної безпеки передбачає координацію різних правових та організаційних форм діяльності, що спрямовані на забезпечення інтересів держави, соціуму та окремої особи. Гармонійність у процесі реалізації функцій повинна забезпечуватися чітким правовим розмежуванням функцій та повноважень державних органів. Щодо організаційного розуміння, то взаємодія між усіма суб'єктами забезпечення здійснюється у формі обміну інформацією, спільного планування та вжиття заходів, взаємного застосування потенціалу і засобів в інтересах вирішення загального для суб'єктів цього процесу завдання, організації спеціального моніторингу тощо. Власне національна безпека є показником обстановки в суспільстві, середовищі його проживання, що означає здатність соціуму осилювати вплив руйнівних чинників й адаптуватися до несталих умов, зберігаючи високу якість життя [12, с. 167–168].

У сфері державного управління однією із форм діяльності, спрямованої на забезпечення інтересів держави, соціуму та окремої особи, є правоохоронна діяльність, що здійснюється уповноваженими державними установами та організаціями. Правоохоронна діяльність насамперед полягає у запобіганні чи протидії виникненню умов й причин потенційних і вчинених суспільно небезпечних явищ, припиненні їх розвитку та усуненні наслідків. На державному кордоні України таку діяльність уповноважена здійснювати ДПСУ.

Підтримуємо позицію В. Колесніка, що організаційно-правовий механізм державного управління у сфері забезпечення національної безпеки передбачає низку заходів, а саме: 1) своєчасне прогнозування та виявлення тенденцій розвитку криміногенної ситуації; 2) оцінку ступеню небезпеки злочинності; 3) здатність правоохоронних органів вчасно реагувати на небезпеки у сфері державного управління, що впливають на національну безпеку, з метою їх нейтралізації; 4) постійне удосконалення правових механізмів та організаційних засад протидії загрозам національним інтересам держави; 5) підвищення рівня взаємодії правоохоронних органів у протидії злочинності; 6) розроблення та впровадження критеріїв оцінювання діяльності правоохоронних органів; 7) дієвий системний захист державного управління від протиправних зовнішніх і внутрішніх впливів; 8) якісне здійснення спеціальної діяльності (розвідувальної, контррозвідувальної) щодо недопущення проявів розвідувально-підривної діяльності іноземних спецслужб на території України; 9) запровадження дієвої системи захисту громадян України від протиправних впливів за її межами; 10) постійне удосконалення засобів й технологій забезпечення національної безпеки суб'єктами здійснення правоохоронної діяльності; 11) забезпечення висококваліфікованим кадровим потенціалом [13].

Стратегія на цей період побудована за класичним принципом та включає в себе опис викликів, очікуваних результатів та необхідних кроків для їх досягнення. Так, основними загрозами у сфері прикордонної безпеки визначено: агресію Російської Федерації та окупацію нею частини території держави; протиправну (незаконну) зміну державного кордону; присутність військового контингенту РФ на території Придністровського регіону Республіки Молдова; активізацію діяльності терористичних організацій у світі; незавершеність договірно-правового оформлення кордону в Азовському, Чорному морях і Керченській протоці, а також визначення меж виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу між Україною та РФ в Чорному морі; транскордонна злочинність, що пов'язана з нелегальною міграцією, торгівлею людьми, контрабандою зброї,

босприпасів, вибухових речовин та наркотиків; незаконне переміщення через кордон товарів та цінностей, ухилення від сплати установлених платежів.

Звісно, ця Стратегія є документом стратегічного рівня, а відтак потребує деталізації на більш низькому рівні, тобто переходу від довгострокових цілей до чітких реальних кроків, спрямованих на їх реалізацію та відповідного організаційно-правового механізму оцінки прогресу. Отже, на основі вищезначеного можемо констатувати необхідність вирішення актуальних проблем функціонування організаційно-правових механізмів стратегічного планування у сфері інтегрованого управління кордонами.

Актуальними проблемами організаційно-правових механізмів стратегічного планування у сфері інтегрованого управління кордонами вбачаються такі: недостатній рівень нормативно-правової бази щодо регламентації діяльності суб'єктів у сфері охорони та захисту кордонів України, що враховувала би ризики та загрози; обмеженість повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування зі застосування ефективних заходів впливу до осіб, які порушують режимні обмеження, що передбачені законодавством у контрольованих прикордонних районах України та окремих її територіях, передусім в окремих районах Донецької та Луганської областей, та межі із тимчасово окупованою Автономною Республікою Крим; недосконалість механізму впровадження додаткових режимних обмежень, що можуть бути запроваджені на період правового режиму воєнного стану; недостатнє врахування нинішнього досвіду з протидії російській агресії у процесі напрацювання відповідних стратегічних документів щодо подальшого реформування ДПСУ. Проблеми сучасного управління кордонами вимагають нових підходів до прикордонної діяльності, і власне інтегроване управління кордонами відповідає цим викликам, тому вважаємо за раціональне внесення та визначення цього поняття у Законі України "Про державний кордон України".

Висновки. Отже, інтегроване управління кордонами України є цілісною системою державного управління у сфері охорони та захисту кордонів України, що ґрунтується на міжнародних правових стандартах та поєднує адаптовані між собою системи управління всіх державних органів, які реалізують діяльність у цій сфері з метою забезпечення відкритості та безпеки кордонів України. Базисом інтегрованого управління кордонами України є основоположні міжнародні правові принципи та стандарти у цій сфері. Координація діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами є одним із визначальних принципів такого управління, що передбачає узгодження, встановлення раціонального балансу між повноваженнями державних органів та консолідації потенціалу всіх суб'єктів інтегрованого управління кордонами України у реалізації діяльності щодо забезпечення відкритості та безпеки кордонів України.

Основною нинішньою проблемою можна вважати недосконалість українського законодавства у сфері захисту національних інтересів на державному кордоні, зокрема стосовно питань, що торкаються державних механізмів із забезпечення стратегічного планування. Процес удосконалення механізмів реалізації державної політики зі стратегічного планування у сфері охорони та захисту кордонів України вимагає чіткої координації, цілеспрямованої на досягнення таких загальноєвропейських вимог: ефективне управління міграційними процесами на державному кордоні; реагування на наявні та потенційні загрози; протидія транскордонній злочинності з дотриманням прав й свобод громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474 (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1102-р). *База даних "Законодавство України" / ВР України*. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016- %D1 %80/page](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016-%D1%80/page) (дата звернення: 27.09.2021).

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. *База даних "Законодавство України" / ВР України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 27.09.2021).

3. Стратегія інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року затв. розпорядженням КМУ № 687-р від 24.07.2019 р. *База даних “Законодавство України” / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.09.2021).

4. Литвин М. М. (2012). Інтегроване управління кордонами : підруч. Хмельницький, Видавництво НАДПСУ. – 416 с.

5. Морохов О. О. (2019). Актуальні проблеми функціонування організаційно-правових механізмів стратегічного планування у сфері забезпечення безпеки державного кордону України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. Т. 30 (69). № 5. С. 91–95.

6. Литвин М. (2014). Концептуальні засади інтегрованого управління кордонами. Досвід упровадження в Україні. *Наука і оборона*. 2014. №1. – С. 3–7.

7. Шишолін П., Віхтюк А., Середній В. (2011). Впровадження інтегрованого управління кордонами в сучасних умовах державотворення України. *Державне управління*. № 1. С. 10–13.

8. Половніков В. В. (2019). Окремі питання правового регулювання інтегрованого управління кордонами України. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. № 21. – С. 47–56.

9. Про затвердження Порядку здійснення координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань додержання режимів на державному кордоні. *База даних “Законодавство України” / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/48-99-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.09.2021).

10. Закон України “Про державний кордон України”. *База даних “Законодавство України” / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text> (дата звернення: 27.09.2021).

11. Уряд схвалив Стратегію інтегрованого управління кордонами. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-shvaliv-strategiyu-integrovanogo-upravlinnya-kordonami> (дата звернення: 27.09.2021).

12. Ковалів М. В., Іваха В. О. (2015). Державно-правовий механізм забезпечення національної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. № 4. С. 162–169.

13. Колеснік В. Т. (2015). Розвиток та удосконалення організаційно-правових механізмів державного управління у сфері забезпечення національної безпеки України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1006> (дата звернення: 27.09.2021).

REFERENCES

1. *Stratehiia reformuvannia derzhavnoho upravlinnia Ukrainy na period do 2021 roku* [Strategy of public administration reform of Ukraine for the period up to 2021]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 chervnia 2016 r. No. 474 (v redaktsii rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 hrudnia 2018 r. No. 1102-r). Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016-%D1%80/page> (data zvernennia: 27.09.2021).

2. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony* [The Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part]. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (data zvernennia: 27.09.2021).

3. *Stratehiia intehrovanoho upravlinnia kordonamy na period do 2025 roku zatv. rozporiadzhenniam KМУ №687-р від 24.07.2019 р* [Strategy of integrated border management for the period up to 2025 approved. by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine 87687-r dated July 24, 2019]. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-2019-%D1%80#Text> (data zvernennia: 27.09.2021).

4. Lytvyn M. M. (2012). *Intehrovane upravlinnia kordonamy* [Integrated border management]: pidruchnyk. Khmelnytskyi, Vydavnytstvo NADPSU. 416 p.

5. Morokhov O. O. (2019). *Aktualni problemy funktsionuvannia orhanizatsiino-pravovykh mekhanizmiv stratehichnoho planuvannia u sferi zabezpechennia bezpeky derzhavnoho kordonu Ukrainy* [Current problems of functioning of organizational and legal mechanisms of strategic planning in the field of ensuring the security of the state border of Ukraine]. Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seria: Derzhavne upravlinnia. T. 30 (69). No. 5. P. 91–95.

6. Lytvyn M. (2014). *Kontseptualni zasady intehrovanoho upravlinnia kordonamy* [Conceptual principles of integrated border management]. Dosvid uprovadzhenia v Ukraini. Nauka i obrona. 2014. No. 1. P. 3–7.

7. Shysholin P., Vikhtiuk A., Serednii V. (2011). *Vprovadzhenia intehrovanoho upravlinnia kordonamy v suchasnykh umovakh derzhavotvorennia Ukrainy* [Introduction of integrated border management in modern conditions of state formation of Ukraine]. Derzhavne upravlinnia. No. 1. P. 10–13.

8. Polovnikov V. V. (2019). *Okremi pytannia pravovoho rehuliuвання integrovanooho upravlinnia kordonamy Ukrainy* [Some issues of legal regulation of integrated border management of Ukraine]. Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy. No. 21. P. 47–56.
9. *Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia koordynatsii diialnosti orhaniv vykonavchoi vlady ta orhaniv mistsevooho samovriaduvannia z pytan doderzhannia rezhymiv na derzhavnomu kordonі* [On approval of the Procedure for coordination of activities of executive bodies and local self-government bodies on issues of observance of regimes at the state border]. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/48-99- %D0 %BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/48-99-%D0%BF#Text) (data zvernennia: 27.09.2021).
10. *Zakon Ukrainy “Pro derzhavnyi kordon Ukrainy”* [Law of Ukraine "On the State Border of Ukraine"]. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text> (data zvernennia: 27.09.2021).
11. *Uriad skhvalyv Stratehiuu integrovanooho upravlinnia kordonamy* [The Government approved the Integrated Border Management Strategy]. Uriadovyi portal. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-shvaliv-strategiyu-integrovanogo-upravlinnya-kordonamiy> (data zvernennia: 27.09.2021).
12. Kovaliv M. V., Ivakha V. O. (2015). *Derzhavno-pravovyi mekhanizm zabezpechennia natsionalnoi bezpeky* [State and legal mechanism for ensuring national security]. Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. No. 4. P. 162–169.
13. Kolesnik V. T. (2015). *Rozvytok ta udoskonalennia orhanizatsiino-pravovykh mekhanizmv derzhavnoho upravlinnia u sferi zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy* [Development and improvement of organizational and legal mechanisms of public administration in the field of national security of Ukraine]. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. No. 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1006> (data zvernennia: 27.09.2021).

Дата надходження: 15.10.2021 р.

Taras Harasymiv

Lviv Polytechnic National University,
Institute of Law, Psychology and Innovative Education,
Department of Theory of Law and Constitutionalism
Sc. D., Prof.

THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS OF STRATEGIC PLANNING IN THE FIELD OF INTEGRATED BORDER MANAGEMENT OF UKRAINE

The article identifies the theoretical and legal aspects of current issues of strategic planning in the field of integrated border management and suggests practical ways to solve them. It is determined that the integrated border management of Ukraine is an integrated system of public administration in the field of protection and protection of Ukraine’s borders, based on international legal standards and combines adapted management systems of all state bodies implementing activities in this area to ensure openness and security of borders. Of Ukraine. The basis of integrated border management of Ukraine is the fundamental international legal principles and standards in this area.

On the basis of the definition of integrated border management outlined in the Strategy until 2025, its characteristic features are singled out: specific subject composition, which includes certain state bodies; activities are coordinated, as the subjects of integrated border management interact at the departmental, interagency, state and international levels; integrated border management involves a system of political, legal, economic and organizational measures; the main goal is to create and maintain a balance between ensuring an adequate level of border security and maintaining the openness of the state border for legal cross-border cooperation, as well as for travelers.

It is concluded that the process of improving the mechanisms of implementation of state policy on strategic planning in the field of protection and protection of Ukraine’s borders requires clear coordination aimed at achieving European requirements.

Key words: state border; sovereign rights of Ukraine; State Border Guard Service of Ukraine; strategic planning; integrated border management; subjects of integrated border management; Integrated border management strategy; public policy.